

Til lovforslag nr. L 117

Folketinget 2016-17

Betænkning afgivet af Uddannelses- og Forskningsudvalget den 4. april 2017

Betænkning

over

Forslag til lov om videnskabelig uredelighed m.v.

[af uddannelses- og forskningsministeren (Søren Pind)]

1. Ændringsforslag

Uddannelses- og forskningsministeren har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 25. januar 2017 og var til 1. behandling den 2. februar 2017. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelses- og Forskningsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og uddannelses- og forskningsministeren sendte den 26. oktober 2016 dette udkast til udvalget, jf. UFU alm. del – bilag 20. Den 25. januar 2017 sendte uddannelses- og forskningsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 3 skriftlige henvendelser, 2 fra Thorkild Ingvor Arrild Sørensens og 1 fra Peter Gøtzsche.

Uddannelses- og forskningsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelse til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 15 spørgsmål til uddannelses- og forskningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Spørgsmål 1, 9, 10, 11, 13, 14 og 15 og ministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstilling og politiske bemærkninger

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse med det stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis, Enhedslistens, Alternativets og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget støtter lovforslaget, herunder det fremsatte ændringsforslag af ministeren, der styrker forskningsområdet. Partierne er optaget af at sikre integriteten og troværdigheden i alt dansk forskning. Partierne har bemærket de mange høringssvar samt henvendelser til udvalget, der ønsker, at lovens anvendelsesområde udvides, så videnskabelige produkter udarbejdet i privat regi kan forelægges og behandles af Nævnet for Videnskabelig Uredelighed. Partierne opfordrer ministeren til at undersøge, hvilke indholdsmæssige, økonomiske og administrative konsekvenser det vil have i praksis, hvis videnskabelige produkter udarbejdet i privat regi bliver ligestillet med videnskabelige produkter udført med hel eller delvis offentlig dansk støtte.

Partierne opfordrer også ministeren til at vurdere risikoen for eventuelle mørketal, dvs. sager om videnskabelig uredelighed, som i dag ikke indsendes til nævnet, fordi det forventes, at der ikke gives samtykke, og at sagen derfor ikke kan behandles.

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af uddannelses- og forskningsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 2

1) Som stk. 2 indsættes:

»Stk. 2. Loven finder endvidere anvendelse på sager om videnskabelig uredelighed i privatfinansieret forskning, som ikke er omfattet af stk. 1, hvis den private virksomhed el.lign., der har udført forskningen, giver samtykke til behandlingen af sagen.«

[Samtykke til behandling af sager om videnskabelig uredelighed i rent privat forskning]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Med det fremsatte lovforslag skal loven finde anvendelse på sager, der vedrører forskning udført med hel eller delvis offentlig dansk støtte, og sager, der vedrører forskning udført ved en offentlig dansk forskningsinstitution. Er disse betingelser opfyldt, vil også forskning med privat finansiering være omfattet af loven. Andre tilfælde med rent privatfinansieret forskning vil derimod ikke være omfattet af loven.

Det fremgår i dag af § 31, stk. 2, i lov om forskningsrådgivning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 365 af 10. april 2014, at for så vidt angår videnskabelige produkter udarbejdet i privat regi, kan Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (herefter UVVU) alene behandle sagen, hvis den private virksomhed el.lign. har ønsket at være omfattet af udvalgenes kompetence eller ønsker at medvirke til sagens oplysning. Også rent privatfinansieret forskning kan således i dag behandles af UVVU under disse betingelser.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at fastholde en mulighed for, at også Nævnet for Videnskabelig Uredelighed kan behandle sager om videnskabelig uredelighed i rent privatfinansieret forskning, hvis den private virksomhed el.lign., der har udført forskningen, giver samtykke til behandlingen. Kravet om samtykke fra den private virksomhed el.lign. skal bl.a. ses i lyset af, at private ikke er underlagt samme offentligtretlige regler som offentlige forskningsinstitutioner, som bl.a. indebærer en pligt for institutionerne til at bistå med en eventuel sags oplysning. Når der gives et samtykke inden sagens behandling fra den private virksomhed el.lign., ligger i dette også et tilsagn om at bidrage til sagens oplysning, med henblik på at nævnet kan træffe afgørelse i

sagen. Samtidig undgås det, at der anvendes ressourcer på at iværksætte en sagsbehandling, der ikke kan føre til en afgørelse fra nævnet på grund af eventuel manglende medvirken fra den private virksomhed el.lign.

Det foreslås, at bestemmelsen alene finder anvendelse på sager, der ikke er omfattet af lovforslagets § 2, nr. 1 og 2. Baggrunden herfor er, at der kan være sager om videnskabelig uredelighed, som indeholder privat finansiering, og som allerede vil være omfattet af lovforslagets anvendelsesområde efter lovforslagets § 2, nr. 1 og 2. Som eksempel kan nævnes et i øvrigt privatfinansieret forskningsprojekt, som har deltagelse af forskere ansat ved en offentlig dansk forskningsinstitution, eller hvor en offentlig dansk forskningsinstitutions faciliteter anvendes.

Med bestemmelsen foreslås det, at der skal foreligge et samtykke fra den private virksomhed el.lign., som har udført forskningen, før Nævnet for Videnskabelig Uredelighed kan behandle sagen efter loven. Herved sigtes til, at det vil være den juridiske person (virksomheden, en privat fond, organisation, institution og lign.), der har udført forskningen, som kan give samtykke til sagens behandling. Det er således ikke et krav, at der foreligger et samtykke fra den konkrete medarbejder, forsker el.lign., som har udført forskningen ved den juridiske person. Det bemærkes imidlertid, at bestemmelsen også åbner mulighed for, at såfremt der ikke er en juridisk person involveret i sagen, eksempelvis ved at en privat person for egne midler har finansieret og udført forskningen, kan den private person give samtykke til behandlingen af sagen.

Det bemærkes, at der i sager omfattet af bestemmelsen ikke vil være en offentlig dansk forskningsinstitution, hvor forskningen er udført, og hvortil anmeldelse af sagen kan indgives, jf. lovforslagets § 10, stk. 1. Anmeldelse af sager omfattet af den foreslåede bestemmelse skal derfor indgives direkte til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed, jf. lovforslagets § 10, stk. 2.

Det bemærkes, at eventuelle øgede udgifter for det offentlige til behandling af sager efter den foreslåede ordning sammenholdt med det fremsatte lovforslag i lyset af omfanget af hidtidige sager vurderes at være begrænsede.

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Marlene Harpsøe (DF) Alex Ahrendtsen (DF) Christian Langballe (DF) Tilde Bork (DF)

Merete Dea Larsen (DF) Anni Matthiesen (V) Klaus Markussen (V) Bertel Haarder (V) Louise Schack Elholm (V)

Thomas Danielsen (V) Jakob Engel-Schmidt (V) Villum Christensen (LA) Henrik Dahl (LA) nfm.

Brigitte Klintskov Jerkel (KF) Christian Rabjerg Madsen (S) Christine Antorini (S) fmd. Kirsten Brosbøl (S)

Rasmus Prehn (S) Julie Skovsby (S) Mette Reissmann (S) Lotte Rod (RV) Bruno Jerup (EL) Pernille Skipper (EL)

Torsten Gejl (ALT) Carolina Magdalene Maier (ALT) Sofie Carsten Nielsen (RV) Jacob Mark (SF) Trine Torp (SF)

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Tjóðveldi (T)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Javnaðarflokkurinn (JF)	1
Alternativet (ALT)	10	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 117

Bilagsnr.	Titel
1	Hørings svar og høringsnotat, fra uddannelses- og forskningsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse af 28/1-17 fra Thorkild Ingvor Arrild Sørensen
5	Ændringsforslag, fra uddannelses- og forskningsministeren
6	Henvendelse af 27/2-17 fra Thorkild Ingvor Arrild Sørensen
7	Udkast til betænkning
8	Henvendelse af 23/3-17 fra Peter Gøtzsche
9	2. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 117

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om, hvorfor privatfinansieret forskning fremadrettet ikke kan behandles i Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om ministerens indstilling over for, at privatfinansieret forskning kan behandles i Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed mod et evt. gebyr, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvordan privatfinansieret forskning skal blive rensset, hvis lovforslaget kun finder anvendelse på sager, der vedrører forskning udført med offentlig støtte, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, hvorfor privatfinansieret, udenlandsk finansieret, herunder også EU-finansieret forskning, ikke er medtaget i lovforslaget, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, hvor stor en andel af forskningen på offentlige forskningsinstitutioner der er privatfinansieret og/eller udenlandsk finansieret, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om begrundelse for at indskrive i selve lovforslagets tekst, hvad videnskabelig uredelighed ikke omfatter, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm., om det er hensigtsmæssigt, at UVVU kan afvise at realitetsbehandle sager, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om grunden til, at der ikke er en indbygget ankeinstans i §18, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om kommentar til henvendelsen af 28/1-17 fra Thorkild Ingvor Arrild Sørensen, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm. om kommentar til henvendelse af 27/2-17 fra Thorkild Ingvor Arrild Sørensen, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå

- 11 Spm. om kommentar til henvendelse fra Peter Gøtzsche, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om, hvilke problemer ministeren mener det giver, hvis private virksomheder ikke skal give samtykke til, at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed kan behandle sager om videnskabelig uredelighed i rent privatfinansieret forskning, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om, hvorfor de øgede økonomiske udgifter til behandling af sager som beskrevet i ændringsforslaget vurderes at være begrænsede, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om, hvad udgiften skønnes at være, hvis private virksomheder ikke behøver at give samtykke til, at Nævnet kan behandle sager om uredelighed i rent privatfinansieret forskning, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om at sikre, at der alligevel kan stilles spørgsmål til samt evt. undersøges redeligheden i forskning udført i privat regi for private midler, hvis en privat virksomhed ikke giver samtykke til Nævnet, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå

Bilag 2

Nogen af udvalgets spørgsmål til uddannelses- og forskningsministeren og dennes var herpå

Spørgsmålene og uddannelses- og forskningsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis, Enhedslistens, Alternativets og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget.

Spørgsmål 1:

Ministeren bedes redegøre for, hvorfor privatfinansieret forskning fremadrettet ikke kan behandles i Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed?

Svar

Med det fremsatte lovforslag skal loven finde anvendelse på sager, der vedrører forskning udført med hel eller delvis offentlig dansk støtte, og sager, der vedrører forskning udført ved en offentlig dansk forskningsinstitution. Er disse betingelser opfyldt, vil også forskning med privat finansiering være omfattet af loven. Andre tilfælde med rent privatfinansieret forskning er derimod ikke omfattet af det fremsatte lovforslag.

Blandt andet på baggrund af drøftelserne under 1. behandlingen af lovforslaget har jeg samtidig med besvarelsen af dette spørgsmål oversendt et ændringsforslag til lovforslaget. Formålet med ændringsforslaget er at fastholde en mulighed for, at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed – som Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed i dag – kan behandle sager om videnskabelig uredelighed i rent privatfinansieret forskning. Med ændringsforslaget lægges på den baggrund op til, at også sager om videnskabelig uredelighed i rent privatfinansieret forskning kan behandles af Nævnet for Videnskabelig Uredelighed, såfremt den private virksomhed e.l., der har udført forskningen, giver samtykke til nævnets behandling.

Spørgsmål 9:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen fra Peter Gøtzsche, jf. L 117 – bilag 8.

Svar:

Med ændringsforslaget lægges der op til, at der skal foreligge samtykke fra den private virksomhed e.l., for at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed kan behandle sager om rent privat forskning. Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed kan også i dag behandle sager om videnskabelig uredelighed i rent privat forskning efter samtykke fra den private virksomhed e.l. Der er således ikke tale om noget nyt, når det foreslås, at der skal foreligge samtykke i sådanne sager.

Som det fremgår af ændringsforslaget, så skal kravet om samtykke bl.a. ses i lyset af, at private ikke er underlagt samme offentligretlige regler som offentlige forskningsinstitutioner. Offentlige forskningsinstitutioner er således bl.a. underlagt de forvaltningsretlige regler og tilsyn, som sætter rammerne for institutionernes pligt til oplysning af sagen.

Det vil kræve en række yderligere tiltag, hvis behandlingen af sager om rent privat forskning ikke hviler på en samtykkemodel. Uden nærmere regler, f.eks. i form af bestemmelser om tvangsmidler til brug for udlevering af data og strafbestemmelser, vil det kunne være vanskeligt at opnå tilstrækkelig medvirken fra en virksomhed, der ikke ønsker at få sagen prøvet. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke har været en del af udvalgsarbejdet bag loven eller det lovforberedende arbejde i øvrigt nærmere at belyse behovet for eller konsekvenserne af en sådan udvidelse af lovens område i forhold til i dag.

I forhold til det rejste i henvendelsen om organiseret kriminalitet skal i øvrigt bemærkes, at dette må håndteres inden for det strafferetlige system og ikke efter den foreslåede lov, som jo har et andet sigte, nemlig at støtte op om og sikre integriteten og troværdigheden i dansk forskning.

Spørgsmål 10:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 27. februar 2017 fra Thorkild Sørensen, jf. L 117 – bilag 6.

Svar:

Jeg henviser til mit brev af d.d. til Thorkild Ingvor Arrild Sørensen (bilagt).

»Kære Thorkild Ingvor Arrild Sørensen

Tak for din henvendelse af 27. februar 2017, hvori du udfolder dine synspunkter i forlængelse af en tidligere henvendelse.

Du skriver bl.a., at spørgsmålet om medansvar er et juridisk meget vanskeligt og kritisk spørgsmål, som ikke kan overlades til forskningsinstitutionerne, der ikke er skolede i håndtering af sådanne spørgsmål. Hertil kan jeg oplyse, at sager om videnskabelig uredelighed, herunder vurderingen af tilregnelser, ifølge lovforslaget skal behandles af Nævnet for Videnskabelig Uredelighed - og ikke af forskningsinstitutionerne. Nævnets formand skal være landsdommer og udpeges efter indstilling af domstolene. Herved understøttes, at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed har den fornødne juridiske faglighed og ballast til at behandle sager om videnskabelig uredelighed.

Du anfører endvidere, at også helt unge og/eller uerfarne forskere skal være omfattet af lovforslaget. Jeg finder, at den foreslåede afgrænsning er passende. Personkredsen omfatter også personer, der har indleveret videnskabelige produkter til fagfællebedømmelse eller deltaget i andre forskningsaktiviteter uden at være i besiddelse af en egentlig forskningsgrad.

Jeg kan afslutningsvis oplyse, at jeg har stillet et ændringsforslag til forslag til lov om videnskabelig uredelighed, der – hvis det vedtages – vil betyde, at også rent privat forskning vil være omfattet af Nævnet for Videnskabelig Uredeligheds kompetence, når den der har udført forskningen samtykker.

Kopi af dette brev er d.d. oversendt til Uddannelses- og Forskningsudvalget.

Med venlig hilsen

Søren Pind«

Spørgsmål 11:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen fra Peter Gøtzsche, jf. L 117 – bilag 8.

Svar:

Med ændringsforslaget lægges der op til, at der skal foreligge samtykke fra den private virksomhed e.l., for at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed kan behandle sager om rent privat forskning. Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed kan også i dag behandle sager om videnskabelig uredelighed i rent privat forskning efter samtykke fra den private virksomhed e.l. Der er således ikke tale om noget nyt, når det foreslås, at der skal foreligge samtykke i sådanne sager.

Som det fremgår af ændringsforslaget, så skal kravet om samtykke bl.a. ses i lyset af, at private ikke er underlagt samme offentligretlige regler som offentlige forskningsinstitutioner. Offentlige forskningsinstitutioner er således bl.a. underlagt de forvaltningsretlige regler og tilsyn, som sætter rammerne for institutionernes pligt til oplysning af sagen.

Det vil kræve en række yderligere tiltag, hvis behandlingen af sager om rent privat forskning ikke hviler på en samtykkemodel. Uden nærmere regler, f.eks. i form af bestemmelser om tvangsmidler til brug for udlevering af data og straffebestemmelser, vil det kunne være vanskeligt at opnå tilstrækkelig medvirken fra en virksomhed, der ikke ønsker at få sagen prøvet. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke har været en del af udvalgsarbejdet bag loven eller det lovforberedende arbejde i øvrigt nærmere at belyse behovet for eller konsekvenserne af en sådan udvidelse af lovens område i forhold til i dag.

I forhold til det rejste i henvendelsen om organiseret kriminalitet skal i øvrigt bemærkes, at dette må håndteres inden for det strafferetlige system og ikke efter den foreslåede lov, som jo har et andet sigte, nemlig at støtte op om og sikre integriteten og troværdigheden i dansk forskning.

Spørgsmål 13:

Hvorfor vurderes de øgede økonomiske udgifter til behandling af sager, som beskrevet i ændringsforslaget, at være begrænsede?

Svar:

Omfanget af sager om rent privat forskning i Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed har hidtil været yderst begrænset. I perioden 2011-2017 har der således alene været én sag, der involverede rent privat forskning. I den pågældende sag blev der givet samtykke til udvalgenes behandling af sagen.

Udvalgene behandler gennemsnitligt 5-10 sager pr. år, så i lyset heraf udgør eventuelle sager om rent privat forskning kun en meget lille del. De økonomiske udgifter ved behandling af sager som følge af ændringsforslaget vurderes derfor også at være begrænsede.

Spørgsmål 14:

Hvad skønnes udgiften at være i ministerens ændringsforslag, og hvad skønner ministeren udgiften vil være, hvis private virksomheder ikke behøver at give samtykke til, at Nævnet kan behandle sager om uredelighed i rent privatfinansierede forskning?

Svar:

Som anført i bemærkninger til ændringsforslaget vurderes udgifterne med ændringsforslaget at være begrænsede – og i øvrigt ikke at adskille sig væsentligt fra i dag, hvor Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed har en tilsvarende adgang til at behandle sager om rent privat forskning.

Som det fremgår af besvarelsen på spørgsmål nr. 13, så har der i perioden 2011-2017 alene været én sag i Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, der involverede rent privat forskning. Der foreligger ikke et klart grundlag for at vurdere, hvordan situationen ville se ud, hvis der ikke var krav om samtykke, herunder om der i givet fald ville blive indbragt flere sager for nævnet. Jeg henviser i den forbindelse også til mit svar på spørgsmål nr. 11.

Spørgsmål 15:

Hvordan vil ministeren fremadrettet sikre, at der alligevel kan stilles spørgsmål til samt evt. undersøge redeligheden i forskning udført i privat regi for private midler, hvis en privat virksomhed ikke giver samtykke til Nævnet?

Svar:

Med den foreslåede model lægges der op til, at private virksomheder e.l. skal give samtykke til, at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed kan behandle sager om rent privat forskning, og nævnet kan således ikke prøve sådanne sager uden samtykke.

Det er dog min opfattelse, at den foreslåede samtykkemodel vil tilskynde private virksomheder til at medvirke til nævnets behandling af sager vedrørende virksomhedens forskning, hvis sådanne sager indbringes for nævnet. En virksomhed må således ofte forventes at have en interesse i at få undersøgt sagen nærmere og bragt sagen ud af verden, hvis der er indgivet en anmeldelse til nævnet, der giver anledning til nærmere undersøgelse.